

ДЕРЖАВНА СЛУЖБА УКРАЇНИ З ПИТАНЬ ГЕОДЕЗІЇ, КАРТОГРАФІЇ ТА КАДАСТРУ
Держгеокадастр

26.05.2025

НАКАЗ

Київ

№ 232

**Про затвердження Програми
вступного інструктажу
з охорони праці**

Відповідно до статей 13, 18 Закону України «Про охорону праці», Положення про Державну службу України з питань геодезії, картографії та кадастру, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 14 січня 2015 р. № 15 (у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 09 грудня 2021 р. № 1302), пункту 3.1 глави 3 та пункту 6.3 глави 6 Типового положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці, затвердженого наказом Державного комітету України з нагляду за охороною праці від 26.01.2005 № 15, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 15 лютого 2005 р. за № 231/10511,

НАКАЗУЮ:

1. Затвердити Програму та тривалість вступного інструктажу з охорони праці, що додається.
2. Призначити відповідальним за проведення вступного інструктажу з охорони праці головного спеціаліста з питань охорони праці та цивільного захисту Тетяну РУСНАКОВУ.
3. Департаменту управління персоналом під час прийняття працівників на роботу в Держгеокадастр направляти їх до головного спеціаліста з питань охорони праці та цивільного захисту для проведення вступного інструктажу з охорони праці.
4. Контроль за виконанням цього наказу залишаю за собою.

В. о. Голови

Дмитро МАКАРЕНКО

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Держгеокадастру

26. 05. 2025 року № 232

ПРОГРАМА
вступного інструктажу з охорони праці

Тривалість вступного інструктажу з охорони праці – до 50 хв.

1. Загальні положення

1.1. Програму вступного інструктажу з охорони праці (далі – Програма) розроблено відповідно до вимог Закону України «Про охорону праці» та Типового положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці, затвердженого наказом Державного комітету України з нагляду за охороною праці від 26.01.2005 № 15, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 15 лютого 2005 р. за № 231/10511 (далі – Типове положення), з метою проведення вступних інструктажів в Держгеокадастрі.

1.2. Програма поширюється на державних службовців, працівників Держгеокадастру та працівників, які беруть безпосередню участь у діяльності або виконують інші роботи для Держгеокадастру, а також на студентів, які прибули для проходження практики (далі – працівники).

1.3. Вступний інструктаж з охорони праці проводиться:
з усіма працівниками, які приймаються на постійну або тимчасову роботу, незалежно від їх освіти, стажу роботи та посади;
з працівниками інших організацій, які прибули до служби і беруть безпосередню участь у діяльності або виконують інші роботи для Держгеокадастру;
з студентами, які прибули для проходження практики в апараті Держгеокадастру, та з державними службовцями інших органів державної влади, які прибули для проходження стажування.

1.4. Вступний інструктаж проводиться спеціалістом з охорони праці або особою, на яку покладено ці обов'язки відповідно до наказу Держгеокадастру, яка в установленому порядку пройшла навчання і перевірку знань з питань охорони праці.

Вступний інструктаж проводиться в кабінеті охорони праці або в приміщенні, що спеціально для цього обладнано, з використанням сучасних технічних засобів навчання, навчальних та наочних посібників за програмою, розробленою з урахуванням особливостей діяльності. Програма та тривалість інструктажу затверджуються наказом Держгеокадастру.

1.5. Запис про проведення вступного інструктажу для осіб, які приймаються на роботу відповідно до наказу Держгеокадастру, робиться в журналі реєстрації вступного інструктажу з питань охорони праці, який зберігається працівником, що відповідає за проведення вступного інструктажу.

2. Загальні відомості про Держгеокадастр

2.1. Відповідно до пунктів 1, 2 Положення про Державну службу України з питань геодезії, картографії та кадастру, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 14 січня 2015 року № 15 (у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 09 грудня 2021 р. № 1302) (далі – Положення), Державна служба України з питань геодезії, картографії та кадастру (Держгеокадастр) є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Міністра аграрної політики та продовольства і який реалізує державну політику у сфері національної інфраструктури геопросторових даних, земельних відносин, землеустрою, у сфері Державного земельного кадастру.

Держгеокадастр у своїй діяльності керується Конституцією та законами України, указами Президента України та постановами Верховної Ради України, прийнятими відповідно до Конституції та законів України, актами Кабінету Міністрів України, іншими актами законодавства.

2.2. Відповідно до пункту 16 Положення Держгеокадастр є юридичною особою публічного права, має печатку із зображенням Державного Герба України та своїм найменуванням, власні бланки, рахунки в органах Казначейства.

2.3. Державна служба України з питань геодезії, картографії та кадастру розташована за адресою: вул. Святослава Хороброго, буд. 3, м. Київ, 03151, Україна.

2.4. Структура та штатний розпис апарату Держгеокадастру затверджуються у встановленому законодавством порядку.

3. Організація роботи з охорони праці

3.1. Підпунктом 2 пункту 12 Положення визначено, що Голова Держгеокадастру (далі – роботодавець) в межах повноважень, передбачених законом, організовує та контролює виконання в апараті Держгеокадастру та його територіальних органах Конституції та законів України, актів Президента України, актів Кабінету Міністрів України та наказів Мінагрополітики з питань, що належать до компетенції Держгеокадастру.

3.2. Відповідно до частин першої, другої статті 13 Закону України «Про охорону праці» роботодавець зобов'язаний створити на робочому місці в кожному структурному підрозділі умови праці відповідно

до нормативно-правових актів, а також забезпечити додержання вимог законодавства щодо прав працівників у галузі охорони праці.

З цією метою роботодавець забезпечує функціонування системи управління охороною праці, зокрема, створює відповідні служби і призначає посадових осіб, які забезпечують вирішення конкретних питань охорони праці, затверджує інструкції про їх обов'язки, права та відповідальність за виконання покладених на них функцій, а також контролює їх додержання.

3.3. Забезпечення належного оформлення і зберігання документації з питань охорони праці в Держгеокадастрі покладено на головного спеціаліста з охорони праці та цивільного захисту, який безпосередньо підпорядкований Голові Держгеокадастру. Для забезпечення роботи у сфері охорони праці надано приміщення з необхідною оргтехнікою.

4. Основні положення нормативно-правових актів про охорону праці

4.1. Відповідно до вимог статей 43, 45, 46 Конституції України кожен має право на працю, що включає можливість заробляти собі на життя працею, яку він вільно обирає або на яку вільно погоджується. Кожен має право на належні, безпечні і здорові умови праці, на заробітну плату, не нижчу від визначеної законом.

Кожен, хто працює, має право на відпочинок. Це право забезпечується наданням днів щотижневого відпочинку, а також оплачуваної щорічної відпустки, встановленням скороченого робочого дня щодо окремих професій і виробництв, скороченої тривалості роботи у нічний час. Максимальна тривалість робочого часу, мінімальна тривалість відпочинку та оплачуваної щорічної відпустки, вихідні та святкові дні, а також інші умови здійснення цього права визначаються законом.

Громадяни мають право на соціальний захист, що включає право на забезпечення їх у разі повної, часткової або тимчасової втрати працездатності, втрати годувальника, безробіття з незалежних від них обставин, а також у старості та в інших випадках, передбачених законом. Це право гарантується загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням за рахунок страхових внесків громадян, підприємств, установ і організацій, а також бюджетних та інших джерел соціального забезпечення, створенням мережі державних, комунальних, приватних закладів для догляду за непрацездатними.

4.2. Відповідно до вимог частини другої статті 2, статті 40, частини першої статті 46, частини першої статті 50, частини третьої статті 66, статті 70, статті 139, статті 253 Кодексу законів про працю України працівники реалізують право на працю шляхом укладання трудового договору про роботу на підприємстві, в установі, організації або з фізичною особою.

Підстави розірвання трудового договору з ініціативи роботодавця визначено статтею 40 Кодексу законів про працю України.

Відсторонення працівників від роботи роботодавцем допускається у разі: появи на роботі в нетверезому стані, у стані наркотичного або токсичного сп'яніння; відмови або ухилення від обов'язкових медичних оглядів, навчання, інструктажу і перевірки знань з охорони праці та протипожежної охорони; в інших випадках, передбачених законодавством.

Нормативна тривалість робочого часу працівників не може перевищувати 40 годин на тиждень.

Працівники використовують час перерви для відпочинку і харчування на свій розсуд. На цей час вони можуть відлучатися з місця роботи.

Тривалість щотижневого безперервного відпочинку повинна бути не менш як сорок дві години.

Працівники зобов'язані працювати чесно і сумлінно, своєчасно і точно виконувати розпорядження роботодавця, додержувати трудової і технологічної дисципліни, вимог нормативних актів про охорону праці, дбайливо ставитися до майна роботодавця, з яким укладено трудовий договір.

Особи, які працюють за трудовим договором (контрактом) на підприємствах, в установах, організаціях незалежно від форми власності, виду діяльності та господарювання або у фізичної особи, підлягають загальнообов'язковому державному соціальному страхуванню.

За змістом вимог частин першої, другої статті 29 Кодексу до початку роботи роботодавець зобов'язаний в узгоджений із працівником спосіб поінформувати працівника про:

- 1) місце роботи (інформація про роботодавця, у тому числі його місцезнаходження), трудову функцію, яку зобов'язаний виконувати працівник (посада та перелік посадових обов'язків), дату початку виконання роботи;

- 2) визначене робоче місце, забезпечення необхідними для роботи засобами;

- 3) права та обов'язки, умови праці;

- 4) наявність на робочому місці небезпечних і шкідливих виробничих факторів, які ще не усунуто, та можливі наслідки їх впливу на здоров'я, а також про право на пільги і компенсації за роботу в таких умовах відповідно до законодавства і колективного договору – під підпис;

- 5) правила внутрішнього трудового розпорядку або умови встановлення режиму роботи, тривалість робочого часу і відпочинку, а також про положення колективного договору (у разі його укладення);

- 6) проходження інструктажу з охорони праці, виробничої санітарії, гігієни праці і протипожежної охорони;

- 7) організацію професійного навчання працівників (якщо таке навчання передбачено);

- 8) тривалість щорічної відпустки, умови та розмір оплати праці;

- 9) процедуру та встановлені строки попередження про припинення трудового договору, яких повинні дотримуватися працівник і роботодавець.

За ініціативи державного службовця та за згоди його безпосереднього керівника і керівника самостійного структурного підрозділу (за наявності) такий державний службовець може виконувати завдання за посадою за межами адміністративної будівлі апарату Держгеокадастру (дистанційна робота) у разі

наявності організаційних і технічних можливостей для виконання його посадових обов'язків, що оформлюється відповідним наказом Держгеокадастру.

Для цього державний службовець повинен погодити у письмовій формі, зокрема через електронні комунікації, перелік відповідних завдань та строки їх виконання з безпосереднім керівником та керівником самостійного структурного підрозділу (за наявності).

Для державного службовця обсяг завдань за посадою за межами адміністративної будівлі апарату Держгеокадастру повинен визначатись з урахуванням тривалості його робочого часу.

За межами адміністративної будівлі апарату Держгеокадастру можуть виконуватися завдання, якщо їх якісне, ефективне та результативне виконання не потребує:

- використання інформації з обмеженим доступом;

- доступу до комп'ютерного, електронного комунікаційного та/або програмного забезпечення, яке функціонує лише у межах приміщення апарату Держгеокадастру;

- обов'язкового перебування в приміщенні апарату Держгеокадастру.

Час виконання державним службовцем завдань за посадою за межами адміністративної будівлі апарату Держгеокадастру обліковується як робочий час.

4.3. Відповідно до вимог частин другої, третьої статті 5, абзацу першого частини четвертої статті 43, частини третьої статті 47, абзацу першого частини четвертої статті 56 Закону України «Про державну службу» відносини, що виникають у зв'язку із вступом, проходженням та припиненням державної служби, регулюються цим Законом, якщо інше не передбачено законом. Дія норм законодавства про працю поширюється на державних службовців у частині відносин, не врегульованих цим Законом.

Про зміну істотних умов служби керівник державної служби письмово повідомляє державного службовця не пізніше як за 30 календарних днів до зміни істотних умов державної служби, крім випадків підвищення заробітної плати.

Правила внутрішнього службового розпорядку доводяться до відома всіх державних службовців під підпис.

Для виконання невідкладних або непередбачуваних завдань державні службовці, для яких законом не передбачено обмежень щодо роботи, на підставі наказу (розпорядження) керівника державної служби, про який повідомляється виборний орган первинної профспілкової організації (за наявності), зобов'язані з'явитися на службу і працювати понад установлену тривалість робочого дня, а також у вихідні, святкові та неробочі дні, у нічний час. За роботу в зазначені дні (час) державним службовцям надається грошова компенсація у розмірі та порядку, визначених законодавством про працю, або протягом місяця надаються відповідні дні відпочинку за заявами державних службовців.

Основні права та обов'язки державного службовця визначено статтями 7, 8 Закону України «Про державну службу», зокрема право на належні для роботи умови служби та їх матеріально-технічне забезпечення.

Обов'язки державного службовця щодо додержання службової дисципліни та дисциплінарна відповідальність державного службовця визначені статтями 62, 64 Закону України «Про державну службу».

4.4.3 урахуванням положень частини першої статті 1, частини другої статті 5, частини другої статті 6, частини другої статті 8, частин першої, шостої статті 18, частини другої статті 33, статті 44 Закону України «Про охорону праці» охорона праці – це система правових, соціально-економічних, організаційно-технічних, санітарно-гігієнічних і лікувально-профілактичних заходів та засобів, спрямованих на збереження життя, здоров'я і працездатності людини у процесі трудової діяльності.

Під час укладання трудового договору роботодавець повинен проінформувати працівника під розписку про умови праці та про наявність на його робочому місці небезпечних і шкідливих виробничих факторів, які ще не усунуто, можливі наслідки їх впливу на здоров'я та про права працівника на пільги і компенсації за роботу в таких умовах відповідно до законодавства і колективного договору та з урахуванням особливостей спрощеного режиму регулювання трудових відносин, визначеного главою III-Б Кодексу законів про працю України.

Працівник має право відмовитися від дорученої роботи, якщо створилася виробнича ситуація, небезпечна для його життя чи здоров'я або для людей, які його оточують, або для виробничого середовища чи довкілля. Він зобов'язаний негайно повідомити про це безпосереднього керівника або роботодавця. Факт наявності такої ситуації за необхідності підтверджується спеціалістами з охорони праці підприємства за участю представника профспілки, членом якої він є, або уповноваженої працівниками особи з питань охорони праці (якщо професійна спілка на підприємстві не створювалася).

Роботодавець зобов'язаний забезпечити за свій рахунок придбання, комплектування, видачу та утримання засобів індивідуального захисту відповідно до нормативно-правових актів з охорони праці та колективного договору.

Працівники під час прийняття на роботу і в процесі роботи повинні проходити за рахунок роботодавця інструктаж, навчання з питань охорони праці, з надання першої домедичної допомоги потерпілим від нещасних випадків і правил поведінки у разі виникнення аварії.

Не допускаються до роботи працівники, у тому числі посадові особи, які не пройшли навчання, інструктаж і перевірку знань з охорони праці.

Для координації, вдосконалення роботи з охорони праці, контролю за цією роботою в Держгеокадастрі може створюватись у межах граничної чисельності структурний підрозділ з охорони праці або покладатись реалізація повноважень з охорони праці на один з існуючих структурних підрозділів чи окрему посадову особу.

За порушення законів та інших нормативно-правових актів про охорону праці, створення перешкод у діяльності посадових осіб органів державного нагляду за охороною праці, а також представників профспілок, їх організацій

та об'єднань винні особи притягаються до дисциплінарної, адміністративної, матеріальної, кримінальної відповідальності згідно із законом.

4.5. Відповідно до пунктів 3, 5 частини першої статті 1, частин другої, третьої, четвертої, шостої статті 30, абзацу третього частини другої статті 36 Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» загальнообов'язкове державне соціальне страхування (далі – соціальне страхування) – система прав, обов'язків і гарантій, яка передбачає матеріальне забезпечення, страхові виплати та надання соціальних послуг застрахованим особам за рахунок коштів Фонду соціального страхування України.

Нещасний випадок – це обмежена в часі подія або раптовий вплив на працівника небезпечного виробничого фактора чи середовища, що сталися у процесі виконанні ним трудових обов'язків, унаслідок яких заподіяно шкоду здоров'ю або настала смерть.

Факт нещасного випадку на виробництві або професійного захворювання розслідується в порядку, затверджені Кабінетом Міністрів України, відповідно до Закону України «Про охорону праці».

Підставою для оплати потерпілому витрат на медичну допомогу, проведення реабілітації у сфері охорони здоров'я, професійної та соціальної реабілітації, а також страхових виплат є акт розслідування нещасного випадку або акт розслідування професійного захворювання (отруєння) за встановленими формами.

Перелік обставин, за яких настає страховий випадок, та перелік професійних захворювань визначаються Кабінетом Міністрів України.

Порушення застрахованою особою правил охорони праці, що спричинило нещасний випадок або професійне захворювання, не звільняє страховика від виконання зобов'язань перед потерпілим.

Якщо комісією з розслідування нещасного випадку встановлено, що ушкодження здоров'я настало не лише з вини роботодавця, а й внаслідок порушення потерпілим нормативних актів про охорону праці, розмір одноразової страхової виплати зменшується на підставі висновку цієї комісії, але не більш як на 50 відсотків. Потерпілим, які мають право на одночасне отримання одноразової страхової виплати згідно з цим Законом та одноразової страхової виплати згідно з іншими законами України, здійснюється одна страхова виплата за їхнім вибором.

Особи, які підлягають страхуванню від нещасного випадку, зазначені у статті 29 цього Закону.

4.6. Відповідно до Типового положення та з метою запобігання виробничого травматизму в Держгеокадастрі проводиться інструктаж з охорони праці:

4.6.1. Вступний інструктаж відповідно до цієї Програми проводиться:

з усіма працівниками, які приймаються на постійну або тимчасову роботу, незалежно від їх освіти, стажу роботи та посади;

з працівниками інших організацій, які прибули до служби і беруть безпосередню участь у діяльності або виконують інші роботи для Держгеокадастру;

з студентами, які прибули для проходження практики в апараті Держгеокадастру, та з державними службовцями інших органів державної влади, які прибули для проходження стажування в апараті Держгеокадастру.

5. Охорона праці певних категорій працівників

5.1. Відповідно до частини першої статті 174, статей 176, 177, частини першої статті 178, частини першої статті 179 Кодексу законів про працю України забороняється застосування праці жінок на важких роботах і на роботах із шкідливими або небезпечними умовами праці.

Не допускається залучення до робіт у нічний час, до надурочних робіт і робіт у вихідні дні і направлення у відрядження вагітних жінок і жінок, що мають дітей віком до трьох років.

Жінки, що мають дітей віком від трьох до чотирнадцяти років або дітей з інвалідністю, не можуть залучатись до надурочних робіт або направлятись у відрядження без їх згоди.

Вагітним жінкам відповідно до медичного висновку знижуються норми виробітку, норми обслуговування або вони переводяться на іншу роботу, яка є легшою і виключає вплив несприятливих виробничих факторів, із збереженням середнього заробітку за попередньою роботою.

На підставі медичного висновку жінкам надається оплачувана відпустка у зв'язку з вагітністю та пологами тривалістю 70 календарних днів до пологів і 56 (у разі народження двох і більше дітей та у разі ускладнення пологів – 70) календарних днів після пологів, починаючи з дня пологів.

5.2. Відповідно до положень статті 12 Закону України «Про охорону праці» роботодавці, які використовують працю осіб з інвалідністю, зобов'язані створювати для них умови праці з урахуванням рекомендацій медико-соціальної експертної комісії та індивідуальних програм реабілітації, вживати додаткових заходів безпеки праці, які відповідають специфічним особливостям цієї категорії працівників.

У випадках, передбачених законодавством, роботодавець зобов'язаний організувати навчання, перекваліфікацію і працевлаштування осіб з інвалідністю відповідно до медичних рекомендацій.

Залучення осіб з інвалідністю до надурочних робіт і робіт у нічний час можливе лише за їх згодою та за умови, що це не суперечить рекомендаціям медико-соціальної експертної комісії.

6. Правила внутрішнього розпорядку

6.1. Правила внутрішнього службового розпорядку апарату Державної служби України з питань геодезії, картографії та кадастру (далі – Правила)

затверджено Конференцією державних службовців Державної служби України з питань геодезії, картографії та кадастру (протокол № 1 від 03 березня 2023 року (із змінами)).

6.2. Правила визначають загальні положення щодо організації внутрішнього службового розпорядку Держгеокадастру, режим роботи, умов перебування державного службовця в Держгеокадастрі та забезпечення раціонального використання його робочого часу.

6.3. Правила також регламентують загальні правила етичної поведінки в апараті Держгеокадастру, порядок доведення до відома державного службовця нормативно-правових актів, наказів, доручень та розпоряджень зі службових питань, дотримання загальних інструкцій з охорони праці та протипожежної безпеки, а також прийняття та передання діловодства (справ) і майна до звільнення державного службовця з посади.

7. Обов'язки працівника щодо дотримання вимог з охорони праці

7.1. За змістом вимог статті 14 Закону України «Про охорону праці» працівник Держгеокадастру зобов'язаний:

дбати про особисту безпеку і здоров'я, а також про безпеку і здоров'я оточуючих людей у процесі виконання будь-яких робіт чи під час перебування в адміністративній будівлі Держгеокадастру та на території навколо нього;

знати і виконувати вимоги нормативно-правових актів з охорони праці, користуватися засобами колективного та індивідуального захисту;

проходити у встановленому законодавством порядку медичні огляди.

7.2. Працівник несе безпосередню відповідальність за порушення зазначених вимог.

7.3. При запровадженні дистанційної роботи працівник самостійно визначає своє робоче місце та несе відповідальність за забезпечення безпечних і нешкідливих умов праці на ньому.

8. Перелік об'єктів підвищеної небезпеки

8.1. Основними об'єктами підвищеної небезпеки в адміністративній будівлі Держгеокадастру є: ліфти, електрощитові.

8.2. Будь-який транспортний засіб – це джерело підвищеної небезпеки, і особа, що користується послугами транспортного засобу, перебуває в зоні цієї небезпеки. Це зумовлюється можливістю дорожньо-транспортних пригод, автомобільними катастрофами, аваріями поїздів, можливістю набутти травмування при посадці чи виході із транспортних засобів або під час їх руху.

8.3. Надмірна квапливість і біг по тротуарах та по проїзній частині повинні бути виключені. Під час переходу вулиці або дороги розмовляти мобільним телефоном заборонено.

9. Основні небезпечні та шкідливі виробничі фактори

9.1. Державні санітарні норми та правила «Гігієнічна класифікація праці за показниками шкідливості та небезпечності факторів виробничого середовища, важкості та напруженості трудового процесу» (далі – Гігієнічна класифікація праці), затверджені наказом Міністерства охорони здоров'я України від 08.04.2014 № 248, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 06 травня 2014 р. за № 472/25249, спрямовані на гігієнічну оцінку умов та характеру праці на робочих місцях працівників та застосовуються на підприємствах, в установах, організаціях усіх форм власності у випадках, передбачених законодавством.

9.2. У цій Гігієнічній класифікації праці терміни вживаються у таких значеннях:

умови праці – сукупність факторів виробничого середовища і трудового процесу, які впливають на здоров'я і працездатність людини під час виконання нею трудових обов'язків;

безпечні умови праці – стан умов праці, за якого вплив на працівників шкідливих та небезпечних виробничих факторів усунуто або їх рівні не перевищують гранично допустимих значень;

шкідливий виробничий фактор – фактор середовища або трудового процесу, вплив якого на працівника за певних умов (інтенсивність, тривалість дії тощо) може спричинити професійне або виробничо зумовлене захворювання, тимчасове або стійке зниження працездатності, підвищення частоти соматичних та інфекційних захворювань, призвести до порушення здоров'я як працівника, так і його нащадків;

шкідливі умови праці – стан умов праці, за якого рівень впливу одного або більше факторів виробничого середовища та/або трудового процесу перевищує допустимий.

9.3. Забезпечення безпечних і нешкідливих умов праці покладається на роботодавця, крім випадків запровадження дистанційної роботи.

9.4. Залежно від часу та інтенсивності впливу на працівника виробничі фактори можуть бути небезпечними або шкідливими: при миттєвій дії фактор є небезпечним, при тривалому впливі – шкідливим.

9.5. Основними небезпечними та шкідливими виробничими факторами, які можуть мати вплив на працівників Держгеокадастру, є:

9.5.1. Фактори виробничого середовища:

фізичні фактори – параметри мікроклімату в приміщенні (температура, вологість, швидкість руху повітря), зорове напруження при безперервній роботі з монітором комп'ютера, недостатня освітленість робочого місця, падіння при роботі на висоті, падіння предметів з висоти, підвищена напруга електромережі, різні види випромінювань, вібрація, шум;

хімічні фактори – токсичні пил, пари і газ;

біологічні фактори – вплив мікроорганізмів, бактерій, рослин, комах і тварин.

9.5.2. Психофізіологічні фактори – фізичні та нервово-психічні перенавантаження, пов'язані з тяжкою, монотонною працею (емоційна напруга, що зумовлена, наприклад, надмірним навантаженням на центральну нервову систему, органи чуття; вимушене положення тіла при виконанні роботи, недостатня рухова активність; надмірний і тривалий тиск різних предметів на кінцівки та інші частини тіла; перевантаження окремих систем організму).

9.6. Відповідно до гігієнічної класифікації праці умови праці поділяються на 4 класи: оптимальні, допустимі, шкідливі, небезпечні.

Шкідливі умови праці (3 клас) включають 4 ступені шкідливих виробничих факторів, які перевищують гігієнічні нормативи та здатні чинити несприятливий вплив на організм працівника та/або його нащадків.

9.7. З метою запобігання впливу небезпечних та шкідливих виробничих факторів проводяться відповідні інструктажі та навчання, розробляються інструкції з охорони праці, здійснюються інші заходи.

9.8. Для виконання роботи в шкідливих та небезпечних умовах праці працівники мають бути забезпечені засобами індивідуального захисту.

10. Порядок розслідування та оформлення нещасних випадків, професійних захворювань

10.1. Розслідування та облік нещасних випадків, професійних захворювань здійснюються відповідно до вимог Порядку розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на виробництві, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 17 квітня 2019 р. № 337.

10.2. Потерпілий або працівник, який виявив нещасний випадок, гостре професійне захворювання (отруєння), чи інша особа – свідок нещасного випадку повинні вжити всіх можливих заходів, необхідних для надання допомоги потерпілому, та негайно повідомити про нещасний випадок керівника самостійного структурного підрозділу, відповідальну особу з питань охорони праці або іншу уповноважену особу Держгеокадастру (безпосередній керівник працівника).

10.3. Безпосередній керівник працівника, керівник самостійного структурного підрозділу, відповідальна особа з питань охорони праці Держгеокадастру, зобов'язані:

терміново організувати надання першої домедичної допомоги потерпілому та забезпечити у разі потреби його направлення до закладу охорони здоров'я;

негайно повідомити Голову Держгеокадастру про те, то сталося;

зберегти до прибуття комісії з розслідування (спеціального розслідування) нещасного випадку, гострого професійного захворювання (отруєння) обстановку на робочому місці, машини, обладнання, устаткування у такому стані, у якому вони були на момент нещасного випадку, якщо це не загрожує життю та

здоров'ю інших працівників і не призведе до більш тяжких наслідків або порушення виробничих процесів.

10.4. У разі отримання інформації про нещасний випадок та/або гостре професійне захворювання (отруєння) від безпосереднього керівника працівника, повідомлення від закладу охорони здоров'я, заяви потерпілого, членів його сім'ї чи уповноваженої ним особи тощо відповідальна особа з питань охорони праці з використанням засобів зв'язку зобов'язана протягом двох годин, а також не пізніше наступного робочого дня на паперовому носії повідомити:

територіальному органів Держпраці;

робочому органів Фонду соціального страхування за місцем настання нещасного випадку (далі – робочий орган Фонду);

керівникові підприємства (установи, організації), на території якого сталися нещасний випадок та/або гостре професійне захворювання (отруєння), якщо потерпілий є працівником іншого підприємства (установи, організації);

керівникові первинної організації профспілки незалежно від членства потерпілого в профспілці, а у разі відсутності профспілки – уповноваженій особі з питань охорони праці;

органів ДСНС у разі, коли нещасний випадок стався внаслідок пожежі.

Якщо нещасний випадок та/або гостре професійне захворювання (отруєння) підлягають спеціальному розслідуванню, повідомлення про нещасний випадок додатково надсилається:

місцевій держадміністрації або органів місцевого самоврядування;

органів галузевої профспілки вищого рівня, а у разі його відсутності – територіальному профоб'єднанню;

органів поліції (у разі настання нещасного випадку та/або гострого професійного захворювання (отруєння), що призвели до тяжких (у тому числі з можливою інвалідністю потерпілого) чи смертельних наслідків, смерті працівника під час виконання ним трудових (посадових) обов'язків).

10.5. Не пізніше наступного робочого дня після отримання інформації про нещасний випадок та/або гостре професійне захворювання (отруєння) від безпосереднього керівника працівника, повідомлення від закладу охорони здоров'я, заяви потерпілого, членів його сім'ї чи уповноваженої ним особи, наказом Держгеокадастру утворюється комісія з розслідування нещасних випадків та/або гострих професійних захворювань (отруєнь), що не підлягають спеціальному розслідуванню (далі – комісія).

Розслідування нещасного випадку та/або гострого професійного захворювання (отруєння) проводиться комісією Держгеокадастру протягом п'яти робочих днів з дня утворення комісії.

10.6. Розслідування нещасних випадків, що сталися внаслідок події (аварії, катастрофи тощо) під час руху транспортних засобів усіх видів, проводиться з обов'язковим використанням відомостей (матеріалів) розслідування такої події (протокол огляду та ескіз місця події, пояснення свідків, висновки, постанови

тощо), підготовлених відповідними органами (органами досудового розслідування).

10.7. Рішення щодо визнання нещасного випадку та/або гострого професійного захворювання (отруєння) пов'язаними чи не пов'язаними з виробництвом приймається комісією (спеціальною комісією) шляхом голосування простою більшістю голосів. У разі рівної кількості голосів членів комісії (спеціальної комісії) голос голови комісії (спеціальної комісії) є вирішальним.

10.8. Комісія зобов'язана не пізніше наступного робочого дня після підписання актів за формою Н-1 матеріали розслідування та примірники таких актів передати до Держгеокадастру для їх розгляду та затвердження, а роботодавець протягом двох робочих днів після складення актів зобов'язаний їх затвердити.

Роботодавець зобов'язаний організувати друкування, тиражування та формування протягом п'яти робочих днів після затвердження актів за формою Н-1 необхідної кількості копій матеріалів розслідування (спеціального розслідування) разом з актами за формою Н-1, їх прошиття та нумерацію.

Протягом трьох робочих днів після формування матеріалів розслідування роботодавець повинен надіслати їх:

територіальному органу Держпраці за місцем настання нещасного випадку та/або гострого професійного захворювання (отруєння), а у разі події (аварії, катастрофи тощо) під час руху транспортних засобів усіх видів – за місцем реєстрації підприємства (установи, організації);

робочому органу Фонду за місцем реєстрації підприємства (установи, організації);

органу поліції (у разі настання нещасного випадку та/або гострого професійного захворювання (отруєння), що призвели до тяжких (у тому числі з можливою інвалідністю потерпілого) чи смертельних наслідків, смерті працівника під час виконання ним трудових (посадових) обов'язків);

іншим підприємствам (установам, організаціям), представники яких брали участь у проведенні розслідування (у разі необхідності).

10.9. Роботодавець протягом двох робочих днів після затвердження актів за формою Н-1 зобов'язаний видати наказ про вжиття запропонованих комісією заходів із запобігання подібних нещасних випадків та/або гострих професійних захворювань (отруєнь) і надати його органам та установам, представники яких брали участь у розслідуванні, надалі в письмовій формі інформувати їх про стан вжиття заходів.

10.10. Облік даних подій здійснюється в Журналі реєстрації осіб, що потерпіли від нещасних випадків, Журналі реєстрації професійних захворювань (отруєнь).

10.11. Розслідування та облік нещасних випадків невиробничого характеру з працівниками Держгеокадастру здійснюються відповідно до вимог Порядку розслідування та обліку нещасних випадків невиробничого характеру, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 22 березня 2001 року № 270 (далі – Порядок № 270).

10.12. Під нещасними випадками невиробничого характеру слід розуміти не пов'язані з виконанням трудових обов'язків травми, у тому числі отримані внаслідок заподіяних тілесних ушкоджень іншою особою, отруєння, самогубства, опіки, обмороження, утоплення, ураження електричним струмом, блискавкою, травми, отримані внаслідок стихійного лиха, контакту з тваринами тощо (далі – нещасні випадки), які призвели до ушкодження здоров'я або смерті потерпілих.

10.13. Зокрема, розслідуванню згідно з Порядком № 270 підлягають нещасні випадки, що сталися під час прямування на роботу чи з роботи пішки, на громадському, власному або іншому транспортному засобі, що не належить Держгеокадастру і не використовувався в його інтересах, тощо.

10.14. Факт ушкодження здоров'я нещасного випадку встановлює і засвідчує лікувально-профілактичний заклад. Документом, який підтверджує ушкодження здоров'я особи, є листок непрацездатності чи довідка лікувально-профілактичного закладу.

10.15. Нещасні випадки (за винятком групових), які сталися з особами, що працюють, розслідуються комісією Держгеокадастру у складі голови комісії – посадової особи, яку визначає роботодавець, і членів комісії.

10.16. При виникненні нещасного випадку невиробничого характеру комісія з розслідування протягом 10 календарних днів проводить розслідування події. За результатами роботи комісії складається акт за формою НТ, який затверджується роботодавцем та надсилається відповідним адресатам.

10.17. Облік зазначених подій здійснюється в Журналі реєстрації нещасних випадків невиробничого характеру.

11. Мінімальні вимоги безпеки і охорони здоров'я під час використання працівниками засобів індивідуального захисту

11.1. Мінімальні вимоги безпеки і охорони здоров'я під час використання працівниками засобів індивідуального захисту на робочому місці затверджено наказом Міністерства соціальної політики України від 29.11.2018 № 1804, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 27 грудня 2018 року за № 1494/32946.

11.2. Засоби індивідуального захисту (далі – ЗІЗ) включають всі засоби, які призначені для носіння і використання працівником з метою індивідуального

захисту від одного або більше ризиків, які могли б становити загрозу безпеці та здоров'ю на роботі, а також будь-які пристосування, аксесуари чи змінні компоненти, призначені для цієї мети. Черговий захист індивідуального захисту – спеціальний одяг, спеціальне взуття чи інший ЗІЗ колективного (безособового) користування, такий як рукавиці чи калоші діелектричні при електроустановках, що закріплені за певними робочими місцями чи видається працівникам тільки на час виконання тих робіт, для яких вони передбачені, та передається однією зміною іншій.

11.3. ЗІЗ слід використовувати у разі неможливості уникнути або достатньою мірою обмежити ризики для життя та здоров'я працівників технічними засобами колективного захисту або заходами, методами чи правилами організації роботи.

11.4. Для забезпечення безпеки та захисту здоров'я працівників роботодавець зобов'язаний забезпечити за свій рахунок придбання, комплектування, видачу та утримання (забезпечення працездатності та належного гігієнічного стану) ЗІЗ.

11.5. Норми безоплатної видачі спеціального одягу, спеціального взуття та інших засобів індивідуального захисту працівникам загальних професій різних галузей промисловості затверджено наказом Державного комітету України з промислової безпеки, охорони праці та гірничого нагляду від 16.04.2009 № 62, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 12 травня 2009 року за № 424/16440 (далі – Норми безоплатної видачі ЗІЗ).

11.6. Працівники, які залучаються до разових робіт, пов'язаних з ліквідацією наслідків аварій, стихійного лиха тощо, що не передбачені трудовим договором, мають бути забезпечені необхідними ЗІЗ.

11.7. У разі якщо такі ЗІЗ, як запобіжний пояс, діелектричні калоші та рукавиці, діелектричний гумовий килимок, захисні окуляри та щитки, респіратор, протигаз, захисний шолом, підшоломник, накомарник, каска, наплічники, налокітники, саморятівники, шумозахисні навушники, вкладки чи шоломи, світлофільтри, віброзахисні рукавиці та інші ЗІЗ, не зазначені в Нормах безоплатної видачі ЗІЗ, але передбачені іншими нормативно-правовими актами з охорони праці (правилами, інструкціями з охорони праці тощо), вони мають бути видані працівникам залежно від характеру й умов робіт, що виконуються, на строк використання (носіння) – до зношення, але не більше граничного строку використання, який вказаний у сертифікаті (декларації) відповідності виробника ЗІЗ.

12. Основні правила пожежної безпеки

12.1. Забезпечення пожежної безпеки в апараті Держгеокадастру здійснюється відповідно до вимог Кодексу цивільного захисту України та Правил пожежної безпеки в Україні, затверджених наказом Міністерства

внутрішніх справ України від 30.12.2014 № 1417, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 05 березня 2015 року за № 252/26697 (далі – Правила пожежної безпеки).

12.2. Організаційні заходи та обов'язки працівників щодо забезпечення дотримання загальних вимог з пожежної безпеки щодо адміністративної будівлі Держгеокадастру та прилеглої до неї території, іншого нерухомого майна, обладнання, устаткування, що експлуатується, включаючи утримання та експлуатацію засобів протипожежного захисту, визначаються нормативно-правовими актами у цій сфері та розробленими на їх підставі, інструкціями та наказами Держгеокадастру.

12.3. На об'єкті Держгеокадастру відповідним документом повинен бути встановлений протипожежний режим. Працівники апарату Держгеокадастру зобов'язані дотримуватися встановленого протипожежного режиму, виконувати вимоги Правил пожежної безпеки та інших нормативно-правових актів з питань пожежної безпеки.

12.4. Для кожного приміщення Держгеокадастру мають бути розроблені та затверджені роботодавцем інструкції про заходи пожежної безпеки. Ці інструкції мають вивчатися під час проведення протипожежних інструктажів, проходження навчання за програмою пожежно-технічного мінімуму, а також у системі виробничого навчання і вивішуватися на видимих місцях.

12.5. На кожному поверсі адміністративної будівлі Держгеокадастру мають бути розроблені і вивішені на видимих місцях плани (схеми) евакуації людей на випадок пожежі, а також з метою доповнення схематичного плану евакуації повинна бути розроблена та затверджена Головою Держгеокадастру інструкція, що визначає дії персоналу щодо забезпечення безпечної та швидкої евакуації людей, за якою не рідше одного разу на пів року мають проводитися практичні тренування всіх залучених працівників.

12.6. У разі зміни планування або функціонального призначення будівлі або приміщень чи штатного розкладу персоналу плани евакуації та інструкції повинні бути відкориговані.

12.7. У приміщеннях на видимих місцях біля телефонів слід вивішувати таблички із зазначенням номера телефону для виклику пожежно-рятувальних підрозділів.

12.8. Усі працівники апарату Держгеокадастру під час прийняття на роботу на робочому місці повинні проходити інструктажі з питань пожежної безпеки.

12.9. У разі виявлення ознак пожежі (горіння) кожний працівник зобов'язаний:

негайно повідомити про це за телефоном 101. При цьому необхідно назвати місцезнаходження об'єкта (*вул. Святослава Хороброго, 3*), вказати кількість поверхів будинку (*6*), місце виникнення пожежі (*поверх, крило, приміщення або*

прибудинкова територія), обстановку на пожежі, наявність людей у приміщеннях, а також повідомити своє прізвище;

вжити (за можливості) заходів щодо евакуювання людей, гасіння (локалізації) пожежі первинними засобами пожежогасіння та збереження матеріальних цінностей;

вжити заходів щодо повідомлення про пожежу керівника структурного підрозділу, начальника відділу матеріально-технічного забезпечення (вн. тел.: 7132, 299 35 18), головного спеціаліста з питань охорони праці та цивільного захисту (тел.: 7007, 299 35 17) та чергового на посту охорони (вн. тел.: 7113, (099) 390 73 03);

у разі необхідності викликати інші аварійно-рятувальні служби.

Керівник структурного підрозділу, головний спеціаліст з питань охорони праці та цивільного захисту та начальник відділу матеріально-технічного забезпечення повідомляють Голову Держгеокадастру про подію і вжиті заходи.

12.10. Керівник структурного підрозділу, головний спеціаліст з питань охорони праці та цивільного захисту та начальник відділу матеріально-технічного забезпечення, який першим прибув на місце пожежі, зобов'язаний:

перевірити, чи викликано Оперативно-рятувальну службу цивільного захисту (продублювати повідомлення), довести подію до відома роботодавця;

у разі загрози життю людей негайно організувати їх рятування (евакуацію), використовуючи для цього наявні сили й засоби;

видалити за межі небезпечної зони всіх працівників Держгеокадастру, не пов'язаних із ліквідуванням пожежі;

припинити роботи в адміністративній будівлі Держгеокадастру, крім робіт, пов'язаних із заходами щодо ліквідування пожежі;

організувати в разі необхідності відключення електроенергії (за винятком систем протипожежного захисту), зупинення ліфтів, перекриття комунікацій та здійснити інші заходи, що сприяють запобіганню розвитку пожежі та задимленню будівлі;

перевірити включення оповіщення людей про пожежу, установок пожежогасіння;

організувати зустріч підрозділів Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту, надати їм допомогу у виборі найкоротшого шляху для під'їзду до осередку пожежі та в установці техніки на зовнішні джерела водопостачання;

одночасно з гасінням пожежі організувати евакуацію і захист матеріальних цінностей;

забезпечити дотримання безпеки праці працівниками, які беруть участь у гасінні пожежі.

12.11. З прибуттям на пожежу пожежно-рятувальних підрозділів повинен бути забезпечений безперешкодний доступ їх на територію об'єкта, за винятком випадків, коли законодавством України встановлений особливий порядок допуску.

12.12. Після прибуття пожежно-рятувальних підрозділів Голова Держгеокадастру, відповідальний за пожежну безпеку адміністративної будівлі та начальник Відділу матеріально-технічного забезпечення зобов'язані брати участь у консультуванні керівника гасіння пожежі з приводу конструктивних і технологічних особливостей об'єкта, де виникла пожежа, прилеглих будівель та пристроїв, організувати залучення сил та засобів Держгеокадастру до вжиття необхідних заходів, пов'язаних із ліквідацією пожежі та запобігання її поширенню.

13. Основні правила електробезпеки

13.1. Електробезпека – це система організаційних, технічних заходів і засобів, що забезпечують захист людей від шкідливого і небезпечного виливу електричного струму, електричної дуги, електромагнітного поля і статичної електрики.

Електротравма – це травма, викликана дією електричного струму або електричної дуги. Електротравми поділяються на два види: електротравми, які виникають під час проходження струму через тіло людини, і електротравми, поява яких не пов'язана з проходженням струму через тіло людини. Ураження людини у другому випадку пов'язується з опіками, засліпленням електричною дугою, падінням та суттєвими механічними ушкодженнями.

13.2. Електробезпека в апараті Держгеокадастру забезпечується завдяки дотриманню вимог, викладених у законодавчих актах, таких як:

13.2.1. Правила безпечної експлуатації електроустановок споживачів (далі – ПБЕЕС), затверджені наказом Держнаглядохоронпраці України від 09.01.1998 № 4, зареєстровані в Міністерстві юстиції України 10 лютого 1998 року за № 93/2533, визначають, зокрема, вимоги до працівників, що обслуговують електроустановки споживачів напругою до 220 кВ включно, і є обов'язковими для всіх споживачів та виробників електроенергії незалежно від їх відомчої належності і форм власності на засоби виробництва.

13.2.2. Правила експлуатації електрозахисних засобів, що затверджені наказом Міністерства праці та соціальної політики України від 05.06.2001 № 253, визначають, зокрема, перелік засобів захисту, вимоги до них, обсяги і норми випробувань, порядок застосування, зберігання, а також норми комплектування засобами захисту електроустановок і виробничих бригад.

13.2.3. Правила пожежної безпеки електроустановок містять загальні вимоги пожежної безпеки до інженерного обладнання, зокрема, де є електроустановки.

13.3. Відповідальність за організацію безпечної експлуатації електроустановок покладається на роботодавця та передбачає:

13.3.1. Встановлення такого порядку, щоб працівники, на яких покладено обов'язки з обслуговування електроустановок, вели ретельні спостереження за дорученим їм обладнанням і мережами.

13.3.2. Для безпосереднього виконання функцій щодо організації експлуатації електроустановок призначення особи, відповідальної за електрогосподарство.

13.4. Персонал, що здійснює експлуатацію електроустановок, поділяють на електротехнічний, електротехнологічний та неелектротехнічний.

Неелектротехнічний персонал – це персонал, який обслуговує виробниче обладнання, що живиться електрострумом (ПЕОМ – принтери, сканери, електроінструменти, інші електрифіковані агрегати), а також особи, які за специфікою роботи можуть мати контакт з таким обладнанням (слюсарі, прибиральниці тощо).

13.5. Побутові електроприлади експлуатують відповідно до експлуатаційної документації підприємств-виробників і ПБЕЕС.

13.6. Перед початком роботи з електроустановкою персонал зобов'язаний уважно вивчити інструкцію з правил користування електроустановкою, інструкцію з охорони праці під час роботи з електроустановкою та дотримуватись вимог цих інструкцій.

13.7. Під час експлуатації електроустановок не дозволяється:

13.7.1 використовувати кабелі і проводи з пошкодженою ізоляцією або такою ізоляцією, що втратила захисні властивості;

13.7.2 залишати під напругою електричні проводи і кабелі з неізольованими кінцями;

13.7.3 переносити ввімкнені прилади та ремонтувати обладнання, яке перебуває під напругою;

13.7.4 залишати без догляду ввімкнені в електромережу нагрівальні прилади, комп'ютери, інше електрообладнання;

13.7.5 використовувати нестандартні подовжувачі;

13.7.6 користуватись пошкодженими розетками, подовжувачами, вимикачами та іншими електроприладами;

13.7.7 використовувати електроапаратуру та електроприлади в умовах, що не передбачені заводом-виготовлювачем.

13.8. Усі працівники, що виконують роботи з експлуатації і ремонту електроустановок, повинні пройти навчання правил безпечної експлуатації електроустановок споживачів.

Виконання робіт з ремонту і монтажу електроустаткування допускається: тільки електротехнічним персоналом, який пройшов в установленому порядку медичний огляд, навчання і має групу електробезпеки не нижче III при роботі в електроустановках до 1000 В і не нижче IV – при роботі в електроустановках вище 1000 В.

Іншому персоналу виконання будь-яких робіт з ремонту або монтажу електромереж або електроустановок категорично забороняється.

13.9. У всіх приміщеннях, які після закінчення робіт замикаються і не контролюються, усі електроустановки (крім холодильників) мають бути вимкнені.

14. Основні правила виробничої санітарії та особистої гігієни

14.1. Виробнича санітарія – система організаційних та технічних заходів, які спрямовані на усунення потенційно небезпечних факторів (порушення норм мікроклімату, випромінювання, освітлення, шуму, вібрації, забруднення повітря тощо) і запобігання професійним захворюванням та отруєнням.

14.2. Організаційні заходи: дотримання вимог охорони праці жінок та осіб з інвалідністю; проходження своєчасних медичних оглядів; забезпечення засобами індивідуального захисту.

14.3. Технічні заходи: систематичне підтримання чистоти у приміщеннях та на робочих місцях; влаштування системи вентиляції та кондиціонування повітря робочих місць, забезпечення захисту працівників від шуму, вібрації, різних видів випромінювання.

14.4. Для забезпечення санітарно-побутових зручностей працівників в Держгеокадастрі обладнані:

- шафи, вішалки для зберігання одягу в приміщеннях;
- умивальники для миття рук;
- туалети для справляння фізіологічних потреб.

14.5. Усі працівники апарату Держгеокадастру повинні:

- забезпечувати чистоту та порядок на робочому місці;
- дотримуватись правил особистої гігієни;
- працювати в охайному одязі та зручному взутті;
- постійно дотримуватись чистоти рук перед їжею та після контакту з різними поверхнями;
- зберігати верхній одяг і особисті речі в шафах у приміщеннях;
- споживати їжу у визначених місцях, які відповідають санітарно-гігієнічним вимогам.

14.6. Правила особистої гігієни при гострих респіраторних вірусних захворюваннях.

Вберегтися від гострих респіраторних вірусних захворювань можна, дотримуючись заходів обережності та правил особистої гігієни:

мити руки з милом упродовж не менше 20 секунд або користуватись антисептиком, вміст спирту в якому повинен бути 60–80 %;

не торкатись очей, носа, рота брудними руками;

використовувати медичну маску для прикриття рота та носа і окуляри для захисту очей;

закривати ніс та рот при чханні серветкою, після чого її слід викинути;

не контактувати з особами, у яких наявні симптоми застуди чи інших захворювань верхніх дихальних шляхів, триматись від них на відстані 1,5–2 метри;

на певний час відмовитись від рукостискань і вітальних поцілунків;

оминати епіцентри захворювання;

уникати контактів із хворими тваринами;

не вживати без належної термічної обробки їжу тваринного походження;

більше гуляти на свіжому повітрі в парках, скверах, далеко від людей;

зміцнювати місцевий імунітет (дотримуватись температурного режиму в приміщенні – 18–20 градусів, підтримувати необхідну вологість – від 40 до 60 %);

часто провітрювати житлове приміщення;

зволожувати слизові оболонки верхніх дихальних шляхів сольовими розчинами.

У разі появи перших симптомів ГРВІ, високої температури – невідкладно звертатись до сімейного лікаря в телефонному режимі.

15. Домедична допомога

15.1. Для надання потерпілому першої домедичної допомоги при нещасному випадку на робочому місці необхідно:

15.1.1 оцінити загальний стан потерпілого;

15.1.2 усунути дію на організм шкідливих факторів, загрозливих здоров'ю і життю потерпілого (звільнити від дії електричного струму, винести із зараженої атмосфери, загасити одяг, що горить, тощо);

15.1.3 визначити характер і тяжкість травми, найбільшу загрозу для здоров'я і життя потерпілого і послідовність заходів щодо його порятунку;

15.1.4 здійснити необхідні заходи щодо порятунку потерпілого в порядку терміновості (відновити прохідність дихальних шляхів, виконати штучне дихання, зовнішній масаж серця, вжити заходів для зупинки кровотечі, накладити іммобілізаційну пов'язку у разі підозри на перелом кісток кінцівок тощо);

15.1.5 підтримувати основні життєві функції потерпілого до прибуття лікаря;

15.1.6 викликати швидку медичну допомогу (тел. 103) або лікаря або вжити заходів для транспортування потерпілого до найближчої лікувальної установи.

15.2. Наказом Міністерства охорони здоров'я України від 09.03.2022 № 441 «Про затвердження порядків надання домедичної допомоги особам при невідкладних станах», що зареєстрований в Міністерстві юстиції України 28 березня 2022 року за № 356/37692, затверджено, зокрема: Порядок надання домедичної допомоги постраждалим при масивній зовнішній кровотечі; Порядок надання домедичної допомоги постраждалим при підозрі на перелом кісток кінцівок; Порядок надання домедичної допомоги постраждалим при підозрі на шок; Порядок надання домедичної допомоги постраждалим при ураженні електричним струмом або блискавкою.

15.2.1. Кровотеча

1. Ознаками масивної зовнішньої кровотечі є будь-що з нижченаведеного: 1) швидке, інтенсивне витікання крові з рани; 2) пульсуючий характер кровотечі (кров б'є фонтаном); 3) пляма крові біля постраждалого, яка швидко збільшується; 4) значне просякнення одягу постраждалого кров'ю; 5) повна чи часткова ампутація кінцівки вище рівня кисті чи ступні; 6) порушення або втрата свідомості у постраждалого без ознак черепно-мозкової травми за наявності зовнішньої кровотечі; 7) ознаки порушення перфузії: бліда шкіра, холодні кінцівки тощо за наявності зовнішньої кровотечі.

2. Послідовність дій під час надання домедичної допомоги постраждалим.

При масивній зовнішній кровотечі:

1) переконатися у відсутності небезпеки;
2) покликати на допомогу оточуючих. Слід звертатись до конкретної особи;
3) за наявності перед початком використати засоби індивідуального захисту: рукавички, маска, захист очей.

При кровотечі з рани кінцівки з можливістю її чіткої візуалізації:

1) здійснити максимально можливий тиск на рану руками;
2) накласти пов'язку, що тисне, та оцінити її ефективність;
3) якщо кровотеча зупинилась:
заспокоїти постраждалого;
викликати екстрену медичну допомогу та дотримуватись вказівок диспетчера прийому виклику;
4) якщо кровотеча не зупинилась, накласти кровоспинний джгут:
кровоспинний джгут з можливістю створення додаткового тиску слід накладати на відстані 5–7 см вище рани;
кровоспинні джгути не слід накладати безпосередньо на ліктьовий чи колінний суглоби;

5) після накладання кровоспинного джгута оцінити його ефективність:

якщо кровотеча зупинилась, записати точний час накладання кровоспинного джгута безпосередньо на кровоспинному джгуті або іншому видимому місці. Якщо немає можливості записати час накладання кровоспинного джгута, інформацію слід передати медичним працівникам та

впевнитись, що час зафіксовано в медичній документації. Якщо є відповідний навик, перевірити наявність пульсу на кінцівці нижче накладання кровоспинного джгута та за його наявності здійснити додатковий тиск кровоспинним джгутом та/або накласти додатковий кровоспинний джгут;

якщо кровотеча не зупинилась, слід збільшити тиск кровоспинного джгута та/або накласти ще один кровоспинний джгут вище першого джгута. Якщо накладання другого кровоспинного джгута не ефективно або відсутня можливість його накладання, слід здійснювати прямий тиск на рану руками до приїзду бригади екстреної (швидкої) медичної допомоги або виконати тампонування рани.

При кровотечі з рани кінцівки без можливості її чіткої візуалізації:

- 1) накласти кровоспинний джгут максимально високо на кінцівку;
- 2) заспокоїти постраждалого та пояснити подальші дії;
- 3) розрізати одяг на кінцівці, якщо можливо;
- 4) оцінити ефективність накладання кровоспинного джгута:

якщо кровотеча зупинилась, записати точний час накладання кровоспинного джгута безпосередньо на кровоспинному джгуті або в іншому видимому місці. Якщо немає можливості записати час накладання кровоспинного джгута, інформацію слід передати медичним працівникам та впевнитись, що час зафіксовано в медичній документації. Якщо є відповідний навик, перевірити наявність пульсу на кінцівці нижче накладання кровоспинного джгута, та за його наявності здійснити додатковий тиск кровоспинним джгутом та/або накласти додатковий кровоспинний джгут як описано нижче;

якщо кровотеча не зупинилась, слід збільшити тиск кровоспинного джгута та/або накласти ще один кровоспинний джгут залежно від місця локалізації рани. Якщо накладання другого кровоспинного джгута не ефективно або відсутня можливість його накладання, слід здійснювати прямий тиск на рану руками до приїзду бригади екстреної (швидкої) медичної допомоги або виконати тампонування рани;

не знімати та не послабляти кровоспинний джгут до приїзду бригади екстреної (швидкої) медичної допомоги.

При кровотечі з рани, яка локалізована в пахвових, пахвинних ділянках, сідниць та основи ший:

- 1) здійснити максимально можливий тиск на рану;
- 2) заспокоїти постраждалого та пояснити подальші дії;
- 3) здійснити туге тампонування рани за допомогою гемостатичного засобу або марлевого бинта. Після виконання тампонування слід здійснити прямий тиск на рану протягом 3 хвилин при використанні гемостатика та 10 хвилин при використанні марлевого бинта;

- 4) оцінити ефективність тампонування рани:

якщо кровотеча зупинилась, надавати подальшу домедичну допомогу;

якщо кровотеча не зупинилась, за можливості здійснити повторне тампонування рани. За відсутності такої можливості здійснювати максимально

можливий тиск руками на рану до приїзду бригади екстреної (швидкої) медичної допомоги.

Якщо під час зупинки масивної кровотечі постраждалий втратив свідомість, після оцінки ознак життя слід перейти до надання домедичної допомоги дорослим при раптовій зупинці кровообігу.

15.2.2. Перелом

1. *Ознаки відкритого перелому кісток кінцівки:* 1) наявність рани в місці перелому; 2) кровотеча з рани; 3) біль у ділянці рани; 4) порушення функції ушкодженої кінцівки; 5) неприродне положення кінцівки; 6) патологічна рухливість у кінцівці; 7) крепітація (своєрідний хрускіт) у місці перелому; 8) наявність уламків кістки в рані.

2. *Ознаки закритого перелому кісток кінцівки:* 1) неприродне положення кінцівки; 2) біль у ділянці рани / деформація кінцівки; 3) патологічна рухливість в кінцівці; 4) крепітація (хрускіт) у місці перелому; 5) гематома у ділянці перелому (збільшення кінцівки в об'ємі); 6) порушення функцій ушкодженої кінцівки.

3. Послідовність дій при наданні домедичної допомоги постраждалим у разі підозри на перелом кісток кінцівок:

1) перед наданням допомоги переконатися у відсутності небезпеки для себе, оточуючих, постраждалого та за її відсутності перейти до наступного кроку;

2) заспокоїти постраждалого та пояснити свої подальші дії;

3) здійснити виклик екстреної медичної допомоги та дотримуватись вказівок диспетчера прийому виклику.

Якщо у постраждалого ознаки відкритого перелому:

1) розрізати одяг та оглянути рану;

3) якщо є кровотеча з рани, діяти відповідно Порядку надання домедичної, допомоги постраждалим при масивній зовнішній кровотечі, затвердженого наказом Міністерства охорони здоров'я України від 09.03.2022 № 441;

3) накласти стерильну, чисту пов'язку на рану;

4) допомогти постраждалому прийняти зручне положення (таке, яке завдає найменше болю);

5) іммобілізувати (знерухомити) ушкоджену кінцівку за допомогою стандартного обладнання (шин) чи підручних засобів:

здійснювати іммобілізацію тільки за умови проходження відповідного навчання;

визначити дистальний пульс на кінцівці до та після іммобілізації.

Якщо у постраждалого ознаки закритого перелому:

1) допомогти постраждалому прийняти зручне положення (таке, яке завдає найменше болю);

2) іммобілізувати (знерухомити) ушкоджену кінцівку за допомогою стандартного обладнання (шин) чи підручних засобів та здійснювати іммобілізацію тільки за умови проходження відповідного навчання;

3) визначити дистальний пульс на кінцівці до та після іммобілізації;

- 4) вкрити постраждалого термопокривалом / ковдрою;
- 5) забезпечити постійний нагляд за постраждалим до приїзду бригади екстреної (швидкої) медичної допомоги;
- 6) у разі погіршення стану постраждалого до приїзду бригади екстреної (швидкої) медичної допомоги повторно здійснити виклик екстреної медичної допомоги;
- 7) за можливості зібрати у постраждалого максимально можливу кількість інформації стосовно обставин травми та обставин її отримання. Цю інформацію передати членам бригади екстреної (швидкої) медичної допомоги або диспетчеру прийому.

15.2.3. Шок

1. *Ознаки шоку:* 1) бліда, холодна і волога шкіра; 2) загальна слабкість; 3) неспокій, роздратованість; 4) сухість у роті, відчуття спраги; 5) часте або повільне дихання; 6) порушення свідомості, непритомність.

2. *Причинами виникнення шоку* можуть бути: 1) масивна зовнішня кровотеча; 2) внутрішня кровотеча; 3) травми різного генезу; 4) анафілаксія; 5) серцевий напад тощо.

3. *Послідовність дій* при наданні домедичної допомоги постраждалим у разі підозри на шок:

- 1) перед наданням допомоги переконатися у відсутності небезпеки та за її відсутності перейти до наступного кроку;
- 2) заспокоїти постраждалого та пояснити свої подальші дії;
- 3) здійснити виклик екстреної медичної допомоги та дотримуватись вказівок диспетчера прийому виклику;
- 4) за можливості виявити та усунути причину виникнення шоку;
- 5) надати постраждалому протишокове положення:
 - а) перевести постраждалого в горизонтальне положення, якщо це не погіршує його дихання;
 - б) покласти під ноги постраждалого ящик, валик з одягу тощо так, щоб ступні ніг були на рівні його підборіддя;
 - в) підкласти під голову постраждалого одяг / подушку, якщо це не погіршує його дихання;
- 6) вкрити постраждалого термопокривалом / ковдрою;
- 7) забезпечити постійний нагляд за постраждалим до приїзду бригади екстреної (швидкої) медичної допомоги;
- 8) у разі погіршення стану постраждалого до приїзду бригади екстреної (швидкої) медичної допомоги повторно здійснити виклик екстреної медичної допомоги;
- 9) за можливості зібрати у постраждалого максимально можливу інформацію щодо обставин травми. Цю інформацію передати працівникам бригади екстреної (швидкої) медичної допомоги або диспетчеру служби екстреної медичної допомоги.

15.2.4. Ураження електричним струмом або блискавкою

1. Послідовність дій при наданні домедичної допомоги постраждалим у разі ураження електричним струмом або блискавкою:

1) перед наданням допомоги переконатися у відсутності небезпеки для себе, оточуючих, постраждалого і тільки за її відсутності перейти до наступного кроку;

2) якщо постраждалий у свідомості, заспокоїти та пояснити свої наступні дії;

3) здійснити виклик екстреної медичної допомоги та дотримуватись вказівок диспетчера прийому виклику;

4) при ураженні постраждалого блискавкою:

покласти постраждалого на тверду поверхню в горизонтальне положення;

якщо постраждалий у свідомості, надати йому домедичну допомогу відповідно до наявних ушкоджень;

5) у разі ураження постраждалого електричним струмом:

якщо постраждалий без свідомості, впевнитись, що дію електричного струму на постраждалого припинено;

всі дії щодо припинення дії електричного струму слід здійснювати за умови проходження відповідного навчання або здійснити виклик за єдиним телефонним номером системи екстреної допомоги населенню 112;

якщо дію електричного струму на постраждалого припинено, слід надати йому домедичну допомогу відповідно до наявних ушкоджень;

6) забезпечити постійний нагляд за постраждалим до приїзду бригади екстреної (швидкої) медичної допомоги;

7) у разі погіршення стану постраждалого до приїзду бригади екстреної (швидкої) медичної допомоги повторно здійснити виклик екстреної медичної допомоги;

8) за можливості зібрати у постраждалого чи оточуючих максимально можливу інформацію стосовно обставин отримання травми. Цю інформацію передати працівникам бригади екстреної (швидкої) медичної допомоги або диспетчеру служби екстреної медичної допомоги.

Головний спеціаліст
з питань охорони праці
та цивільного захисту

Тетяна РУСНАКОВА